

Bölüm 7

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ VE GÖÇMENLERİN ENTEGRASYONU

Hasan BOZKAYA¹

GİRİŞ

Günümüzde istemeden yer değiştirmek zorunda kalan rekor seviyede insan hareket halindedir. Sebepleri yere, zamana ve koşullara bağlı olarak değişebilen ve çok boyutlu olan göç, sosyal bilimlerdeki farklı alanları ilgilendiren ve bu alanlar tarafından da her yönüyle ele alınması gereken bir olgudur. Göç hem göçmenler hem de göçmenleri kabul eden toplum ve ülkeler açısından önemli sonuçlar doğurur. İyi yönetildiğinde hem göçmenlere hem de ev sahibi ülke ve toplumlara fayda sağlayabilir. Bundan dolayı farklı yönleriyle ele alınması önemlidir. Fakat en zor ve kapsamlı olanı ise göçmenlerin topluma entegrasyonlarının sağlanabilmesi için sosyal yönden ele alınmalarıdır. Göçmenlerin topluma sorunsuz veya en az sorunla entegrasyonlarının gerçekleştirebilmesinde eğitimin büyük önemi vardır. Başka bir ifade ile göçmenlerin toplumsal entegrasyonlarının gerçekleştirilebilmesi etkili bir eğitim politikasının bir parçasıdır. “Entegrasyon” ifadesi ülke ve topluma göre farklı şekillerde anlaşılabilen bir ifadedir. Genel olarak göçmenler ile ev sahibi toplum arasındaki sosyal uyumu ifade etmektedir. Türkiye’de sayıları her geçen gün artan göçmenlerin, ileride ülkenin toplumsal huzuruna etkilerinin olabileceğini tahmin etmek hiç de güç değildir. Bu yönüyle göçmenlere iyi bir eğitim verilmesi, Türkiye’nin üzerinde önemle durması gereken bir konudur. Türkiye göçmenlerin entegrasyonu için somut bazı araçlar ve tedbirleri geliştirmek için çalışmalar yapmaktadır. Ancak göçmenlere etkili bir eğitim için ileriye dönük planlamalar yapılarak özellikle de göçmenlere yönelik eğitim politikaları geliştirilmesi önemlidir. Türkiye; çağımızda insanların artan ve değişen isteklerini dikkate alan bir eğitim sisteminin yanı sıra, Türkiye’ye yönelik artarak devam eden göçleri de dikkate alan bir eğitim sistemi planlanmalıdır.

¹ Öğretmen, Hatay İl milli Eğitim Müdürlüğü, bozkayahasan75@hotmail.com

mışlardır. Fakat çağımızda yaşanan değişim ve dönüşümler farklılıkları daha çok belirginleştirip çeşitlendirmektedir. Bu da beraberinde farklılıkların birbirleri ile daha çok karşılaşmalarını beraberinde getirmektedir. Bu toplumlar içlerinde barındırdıkları bu çeşitliliği uyum içerisinde tutmak ve çoğalan göç hareketlerine yanıt verebilme zorunluluğu ile karşı karşıya bulunmaktadır (Göktuna-Yaylacı, 2017). Uyum süreci, göçmenlerin yaşadıkları toplumun sosyal üyeliğini kazanıp yaşadıkları devletin temel kurumlarına katılma becerilerini geliştiren ve yerleştikleri ülkede geçirdikleri değişim ve dönüşümü de ifade eden bir süreçtir (Bartram, Poros & Monforte, 2019). Bu süreç göçmenlere sosyal üyelik olarak dönmektedir. Göç kaynaklı zorunlulukların bir yansıması olarak, Türk vatandaşlığının bir kimlik olarak göçmen öğrencilere benimsetilmesinde ve toplumsal entegrasyonun sağlanmasında doğrudan sosyal bilgiler eğitiminin etkili olduğu ve sosyal bilgiler eğitiminin, milli kültür ve değerleri koruyup yeni kuşaklara aktarma gayesine işaret eden işlevini yansıttığı görülmektedir (Doğanay, 2004).

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Y. (2016). Göçmenlerin kültürel entegrasyonu. A. Esen, & A. Duman içinde, *Türkiye’de geçici koruma altındaki Suriyeliler*: (s. 173-196). İstanbul: Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Adıgüzel, Y. (2019). *Göç sosyolojisi* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akbaş, O. (2008). *Sosyal bilgilerde değerler ve öğretimi. Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akedemi Yayınları.
- Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). An assesment on process of adaptation: Migration and social acceptance. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 58-83.
- Akşit, B. T. (1997). Göç araştırmalarında hızlı değerlendirme metodolojisi. A. İçduygu, İ. Sirkeci, & İ. Aydınğün (Dü.), *Türkiye’de İç Göç içinde* (s. 67-77). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Aslan, C. A., & Gökkaya, A. K. (2004). Avrupa Birliği’nin eğitim politikalarının Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçlarına etkisi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 227-244.
- Aydın, M. (2006). Küreselleşme komşularımız ve göçler. *Uluslararası Göç Sempozyumu* (s. 200-205). İstanbul: Zeytinburnu Belediye Başkanlığı.
- Bartram, D., Poros, M., & Monforte, P. (2019). Göç meselesinde temel kavramlar (2. baskı). (I. Ağabeyoğlu Tuncay, Çev.) Ankara: Hece Yayınları.
- Benhabib, S. (2014). Ötekilerin hakları yabancılar, yerliler, vatandaşlar (3.baskı). (B. Akkıyal, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları (Çalışmanın orijinali 2004’te yayımlanmıştır.).
- Castels, S., & Miller, M. J. (2008). Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri (1. baskı). (B. U. Bal, & İ. Akbulut, Çev.) İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.
- Çağlayan, S. (2015). Suriye savaşı ve suriyeli göçmenler: Teori ve kavramsal anlama çabası. *Sosyoloji Divanı Dergisi Yıl: 3 Sayı: 6 Temmuz-Aralık 2015*, 193-209.
- Çandar, C. (2006). Dünyada göç olgusu. *Uluslararası Göç Sempozyumu* (s. 29-32). İstanbul: Zeytinburnu Belediye Başkanlığı.

- Doğanay, A. (2004). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk ve D. Dursun. (Editörler). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2), 77-96.
- Ereş, F. (2015). Türkiye’de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 17-30.
- Garcia, J. and Michaelis, J. (2001). *Social studies for children*. USA: Allyn and Bacon.
- Gencer, T. E. (2017). Sosyal çalışma-eğitim bilimi ilişkisi ve okul sosyal hizmeti üzerine bir değerlendirme, (Ed. T. E. Gencer & İ. Cılga), *Sosyal hizmeti yeniden düşünmek*. Ankara: NİKA Yayınevi.
- Gencer, T. E. ve Özkan. Y. (2017). Göç eden çocukların kayıp nesil olmalarını engellemek: Suriyeli çocukların eğitim sistemi üzerinden entegrasyonu ve okul sosyal hizmeti uygulamaları, *Sosyal Sorunlar ve Sosyal Hizmetin Geleceği. Uluslararası Sosyal Hizmet Kongresi (USHK17)*, 29-31 Mayıs 2017, Ankara. Türkiye.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM). (2017). *Türkiye göç raporu 2016*. Ankara: T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yayınları.
- Göktuna-Yaylacı, F. (2017). Süper-çeşitlilik çağında çokkültürcülük. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (1), 345-364.
- Göngör, N. (2006). Göç olgusu ve arabesk. *Uluslararası Göç Sempozyumu* (s. 229-236). İstanbul: Zeytinburnu Belediye Başkanlığı.
- Kara, C., Topkaya, Y., & Şimşek, U. (2012). Aktif vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler programındaki yeri. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 4(3), 147-159 [www.dieweltdertuerken.org , article > viewArticle](http://www.dieweltdertuerken.org/article/viewArticle) adresinden edinilmiştir. 01 28, 2019 tarihinde alındı
- Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Max-Neef, M. A. (1991). *Human scale development: Conception, application and further reflections*. The Apex Press, New York and London. <http://www.wtf.tw/ref/max-neef.pdf> adresinden 20.08.2021 tarihinde alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2005). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çantay.
- National Council For The Social Studies (NCSS) (2011). *Creating Effective Citizens. National Council for the Social Studies*. <http://www.ncss.org/positions/effectivecitizens> adresinden 21.08.2021 tarihinde alınmıştır.
- Öztaş, C., & Zengin, E. (2006). Göç ve Azerbaycan “bir insanlık dramı olarak Azerbaycan’da mülteciler sorunu”. *Uluslararası Göç Sempozyumu* (s. 65-75). İstanbul: Zeytinburnu Belediye Başkanlığı.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Cemil Ö. (Editör). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Safran, M. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimine bakış. Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şemşit, S. (2018). Avrupa birliği politikaları bağlamında uluslararası göç olgusu ve türleri: kavramsal bakış. *Yönetim ve Ekonomi*, 25(1), 269-289.
- Turan Güllaç, E. (2006). *Eğitimin işlevleri. eğitim bilimine giriş* (89). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yaka, A. (2006). *Eğitim bilimleri açısından toplumsal değişme ve yenileşme. eğitim bilimine giriş*. Ankara Nobel Yayınevi